

L E G E

pentru modificarea unor acte normative

(cadru conex la Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 2007 din **Codul civil nr. 1107/2002** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 467-479, art. 784) va avea următorul cuprins:

„**Articolul 2007.** Răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale

(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri:

- a) aplicării măsurilor procesuale de constrângere contrar prevederilor legii;
- b) aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical contrar prevederilor legii;
- c) aplicării măsurilor de siguranță sau asigurătorii contrar prevederilor legii;
- d) efectuării acțiunilor procesuale pentru care se impune autorizarea sau a măsurilor speciale de investigație, contrar prevederilor legii;
- e) tragerea la răspundere penală contrar prevederilor legii;
- f) condamnarea contrar legii sau aplicarea contrar legii a unei pedepse penale sau contravenționale.

g) acțiuni sau inacțiuni care au dus, după caz, la:

– constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia;

– pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.

(2) Statul se exonerează de răspundere în cazurile prevăzute expres de lege. ”.

Art. II. – Capitolul VII din **Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 263-269, art. 855), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„ Capitolul VII PROCEDURA DE REPARARE A PREJUDICIULUI CAUZAT PRIN FAPTELE ILICITE COMISE ÎN PROCESULE PENALE

Articolul 524. Dispoziții generale

Persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin faptele ilicite ale organului de constatare, ofițerului de investigație, organului de urmărire penală, procurorului sau ale instanței judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale.

Articolul 525. Acțiunea pentru repararea prejudiciului

(1) Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale .

(2) Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în instanța judecătorească în a cărei rază teritorială domiciliază persoana căreia i-a fost cauzat prejudiciul, succesorul ei sau, după caz, reprezentantul legal, în ordinea procedurii civile, chemînd în judecată statul, care este reprezentat de către Ministerul Justiției.”.

Art. III. – Alineatul (7) al art. 39 din **Codul de procedură civilă nr. 225/2003** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 142-148, art. 277) cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„ (7)Acțiunile ce țin de restabilirea în dreptul la muncă, la pensie, la locuință, de revendicare a bunurilor sau a valorii lor, de reparare a prejudiciului cauzat prin aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere, a măsurilor de constrîngere cu caracter medical, de siguranță sau asiguratorii contrar prevederilor legii, efectuarea acțiunilor procesuale pentru care se impune autorizarea sau a măsurilor speciale de investigații contrar prevederilor legii, tragerea la răspundere penală contrar prevederilor legii precum și, condamnarea contrar legii sau aplicarea contrar legii a unei pedepsei penale sau contravenționale pot fi intentate și în oricare dintre sediile instanței de la domiciliul reclamantului.”.

Art. IV. – **Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 441-451, art. 879), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 45 ¹ cu următorul cuprins:

„ **Articolul 45¹.** Repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele contravenționale

(1) Persoanele cărora, în cursul procesului contravențional, prin faptele ilicite ale agentului constatat, comisiei administrative, procurorului sau judecătorului li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale.

(2) Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin

faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale , în ordinea procedurii civile, chemînd în judecată statul, care este reprezentat de către Ministerul Justiției.

Art. V. – Articolul 53 din **Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură** (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 441-451, art. 879), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate de faptele ilicite ale procurorului aflat în exercițiul funcției în condițiile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale. ”;

la alineatul (2) cuvintele „cauzat de acțiunile” se substituie cu cuvintele „faptele ilicite ale”;

la alineatul (3) cuvintele „acțiunile ilicite” se substituie cu cuvintele „faptele ilicite ”, iar cuvintele „ art. 2007 alin. (1) lit. c)” se substituie cu cuvintele „ art. 2007 alin. (1)”.

Articolul VI. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Cererile de chemare în judecată, înaintate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, se examinează și soluționează conform legislației în vigoare la data înaintării acțiunii.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative

(cadru conex la Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea actului normativ
Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (<i>cadru conex la Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</i>) a fost elaborat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1 Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Elaborarea prezentului proiect de act normativ este condiționată de promovarea unei noi legi privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale, care are drept finalitate eficientizarea mecanismului compensator. Astfel, datorită faptului că prin noile reglementări se creează un cadru legal nou, este necesar a fi ajustat și cadrul conex al acesteia. Prin urmare, proiectul urmărește crearea conexiunii dintre lege-cadru, menționată supra și actele normative conexe domeniului reglementat, pentru a facilita implementarea noilor prevederi ale legii nominalizate.
2.2 Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Repararea prejudiciilor cauzate prin faptele ilicite ale instanței de judecată, organului de urmărire penală, procuraturii precum și altor subiecți prevăzuți de lege rămâne a fi o problemă actuală și de un interes sporit. În pofida numărului sporit de fapte ilicite comise în procesele penale și contravenționale, dar și a necesităților de aplicare în practică a legislației din acest domeniu, instituția reparării prejudiciilor cauzate persoanei în cadrul acestor procese a scos în evidență mai multe deficiențe legislative și aspecte problematice. Astfel, raționamentele expuse au generat crearea unui nou cadru legislativ privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale. Prin urmare, prezentul proiect de lege este esențial pentru asigurarea unui cadru legislativ coerent și funcțional, în conformitate cu legea de bază, având drept scop prevenirea practicilor neuniforme și a neconcordanțelor legislative, fapt ce va contribui la consolidarea statului de drept și la protejarea drepturilor cetățenilor.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Proiectul de act normativ presupune modificarea a 5 acte normative conexe cu Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale.

Printre actele normative ce urmează a fi modificate este **Codul civil nr. 1107/2002** și **Codul de procedură civilă nr. 225/2003**, care reglementează temeiurile de răspundere a statului pentru prejudiciul cauzat prin fapte ilicite în procesele penale și contravenționale. Astfel, prin proiect se ajustează cadru legal pentru răspunderea statului în cazurile de prejudicii cauzate prin fapte ilicite în procese penale și contravenționale.

De altfel, proiectul intervine cu modificări în scopul asigurării unei concordanțe legislative și în **Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003**.

Astfel, prin aceste reglementări, legislația procesual penală va contribui la protejarea drepturilor și interesele persoanelor afectate în procesul penal. Victimele au la dispoziție mecanisme legale pentru a obține despăgubiri și pentru a-și restabili drepturile în fața statului.

Totodată, proiectul de act normative propus aduce un element de noutate esențial în reglementarea **Codul contravențional nr. 218/2008**, prin introducerea unor dispoziții clare și expres definite referitoare la repararea prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în cadrul proceselor contravenționale. Această inițiativă urmărește să îmbunătățească cadrul legislativ existent și să asigure o mai bună protecție a drepturilor persoanelor afectate de acțiunile autorităților.

În prezent, cadrul legislativ în domeniul contravențional nu conține reglementări privind repararea prejudiciului. Această lipsă generează confuzii și inegalități în aplicarea legii, afectând încrederea cetățenilor în sistemul de justiție. Proiectul propus își propune să elimine această lacună, oferind astfel un mecanism clar și accesibil pentru persoanele prejudiciate prin faptele ilicite ale subiectului responsabil în temeiul legii în procesele contravenționale.

Proiectul intervine și unele ajustări tehnice și în **Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură** în scopul concordanței legislative.

Reieșind din faptul că prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea ajustării cadrului normativ conex *Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale*, se propune acesta să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Acest fapt este necesar pentru a facilita buna implementare a prevederilor legii-cadru.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Pentru înlăturarea deficiențelor descrise în secțiunea 2.2 și soluționarea problemelor invocate nu există opțiuni alternative.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1 Impactul asupra sectorului public

Proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (*cadru conex la Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale*) va aduce beneficii semnificative în ceea ce privește eficiența, transparența și accesibilitatea justiției. Mai mult ca atât, prezentul proiect va avea un impact semnificativ asupra sectorului public, or, acesta va responsabiliza actorii justiției de a acționa diligent și în conformitate cu legea.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect nu va fi necesară alocarea unor sume de bani suplimentare din contul bugetului de stat.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
<p>Acest proiect de act normativ va asigura o conexiunii dintre lega-cadru, menționată supra și actele normative conexe domeniului reglementat, pentru a facilita implementarea noilor prevederi ale legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat în procesele penale și contravenționale. Astfel, acest cadru legislativ va spori eficiența mecanismului de compensare de către stat a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale precum și va ridica gradului de satisfacție echitabilă a prejudiciului cauzat în urma acestora fapte.</p> <p>Proiectul de lege are potențialul de a aduce beneficii semnificative din punct de vedere social, prin asigurarea compensației pentru prejudiciile cauzate de faptele ilicite în cadrul proceselor penale și contravenționale. Dacă va fi implementat și aplicat corect, poate contribui la consolidarea încrederii în sistemul judiciar, la reducerea discriminării și la îmbunătățirea restabilirea de viață pentru persoanele afectate.</p>
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
<p>În conformitate cu art. 20 [etapele principale ale legiferării] din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, a fost publicat, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul <i>Transparența decizională</i>, directoriul <i>Registrul proiectelor de acte normative</i> anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect la următorul link: https://shorturl.at/dACPQ.</p> <p>Totodată, în scopul respectării prevederilor <i>Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional</i>, pe platforma www.particip.gov.md, la fel a fost plasat anunțul privind inițierea elaborării unui proiect de act normativ pentru îmbunătățirea mecanismului de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești la următorul link: https://shorturl.at/BKPQY..</p> <p>Proiectul urmează a fi avizat și consultat de către autoritățile interesate din sectorul justiției precum și societatea civilă. Totodată, proiectul urmează a fi plasat</p>

pe pagina web oficială a Ministerului Justiției (compartimentul „Transparența decizională”, directoriul „Proiecte transmise spre coordonare”)și pe platforma www.particip.gov.md.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Adoptarea prezentului proiect de act normativ nu va necesita operarea unor modificări în cuprinsul altor acte normative.

Secretar de stat

/semnat electronic/

Stanislav COPEȚCHI

CERERE nr. 8820**din 4 octombrie 2024**

**privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectului de
Lege pentru modificarea unor modificarea unor acte normative** (cadrul conex la
Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în
procesele penale și contravenționale)

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Tipul și denumirea proiectului	- proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (cadrul conex la Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale);
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Justiției
3.	Justificarea depunerii cererii	Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative este condiționată de promovarea unei noi legi <i>privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale</i> care are drept scop eficientizarea mecanismului de reparare a prejudiciului cauzat în procesele penale și contravenționale generate de faptele ilicite.
3 ¹ .	Referința la documentul de planificare care prevede elaborarea proiectului (<i>PNA, PND, PNR, alte documente de planificare sectoriale</i>)	Proiectul actului normativ a fost elaborat în vederea realizării: - obiectivului 221 „, <i>Modificarea Legii nr.1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești</i> ” din <i>Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023;</i> punctului 10 din <i>Planul de acțiuni al Ministerului Justiției pentru anul 2024 „Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.1545/1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 324 din 29.12.2024.</i>
4.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	1. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; 2. Ministerul Afacerilor Externe; 3. Ministerul Muncii și Protecției Sociale; 4. Ministerul Finanțelor; 5. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;

		6. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; 7. Ministerul Apărării; 8. Ministerul Afacerilor Interne; 9. Ministerul Educației și Cercetării; 10. Ministerul Culturii; 11. Ministerul Sănătății; 12. Ministerul Mediului; 13. Ministerul Energiei; 14. Autoritatea Națională de Integritate; 15. Consiliul Superior al Procurorilor; 16. Consiliul Superior al Magistraturii; 17. Procuratura Generală; 18. Procuratura Anticorupție; 19. Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale; 20. Centrul Național Anticorupție; 21. Avocatul Poporului; 22. Curtea Supremă de Justiție.
	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	20 zile
6.	Numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de promovarea proiectului	Daniela Știrbu, consultant principal, Direcția elaborare acte normative, tel.20-14-22, email: daniela.stirbu@justice.gov.md
7.	Anexe (<i>proiectul actului care se solicită a fi înregistrat, nota informativă</i>)	- Proiectul – 3 file; - Nota informativă -3 file;
8.	Data și ora depunerii cererii	
9.	Semnătura: Stanislav COPEȚCHI Secretar de Stat	